

GAZETA LWOWSKA

W Piątek

N^{ro}. 123.

26. Października 1821.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Podług najnowszych wiadomości z Vera-Cruz z d. 1. Sierpnia, przybył tamże nowy Wice-Krol Nowey Hiszpanii O'Donoju, lecz bardzo ozięble został przyjęty. Powstańcy posunęli się w Lipcu aż pod mury miasta Vera-Cruz, którego bramy zamknięto. Atoli gdy spodziewane posiłki z Hawanny w liczbie 800 ludzi przybyły, zrobiła osada wycieczkę, dla uderzenia na powstańców; którzy nieczekaając ich, cofnęli się i stanowiska swoje zostawili wojsku Królewskiemu. Tymczasem głos powszechny mieszkańców w Vera-Cruz i Tampico przechylał się na stronę powstańców.

Hiszpania.

Najnowsze wiadomości z Madrytu z d. 24. Września donoszą, że Królestwo Ich Mość wraz z Infantami i Infantkami powrócili na d. 22. wieczorem z Ildefonsu do Stolicy. Tego samego dnia odprawiły Stany nadzwyczajne swoje pierwsze przygotowawcze posiedzenie; w d. 24. nastąpić miało uroczyste wprowadzenie nadzwyczajnych Stanów.

Rozporządzenie Królewskie z d. 19. Września potwierdza ostatecznie na urządzie wyższego Naczelnika politycznego Madrytu Jenerała Brygady D. Jose Martinez San Martina, który dotąd takowy tymczasowie sprawował. Mianowanie to ułożone jest w najpochlebniejszych wyrazach dla Jenerała San Martina. Monarcha obażał podobnie zadowolenie swoje Jenerałowi Morillo za środki przedsięwzięte podczas ostatnich rozruchów w Sierpniu.

Rozkaz dzienny z d. 23. wydany do załogi Madrytu oznajmia, iż Baron d'Andilla mianowany jest Gubernatorem wojennym tej Stolicy.

Universal z d. 21. zawiera pod artykułem z Sewilli bardzo długie zdanie sprawy względem potyczki, stoczony przez pułk iazdy Farnese z kupą Zaldivara. Zdanie to sprawy okazuje, że dobra postawa wojska Zaldivara i niesposobność miejsca zmusiły dowodcę

pułku do odwrótu bez żadnego skutku. — Listy z Antaquera namieniają znowu o nagłym pokazaniu się naczelnika stronnictwa Roa w okolicy tego miasta. Zjawienie się iego napęliło bojaźnią mieszkańców, widząc teraz z zadumieniem znacznie powiększoną tę kupę, ponieważ mniemali, że zniesioną została.

List z Barcellona (w gazecie Francyi z d. 22. Sierpnia) zawiera: »Niemożna sobie zrobić wyobrażenia o nieszczęściach w naszym mieście panujących. Bulletin, względem stanu zdrowia, wydany w zamiarze uspokojenia umysłów, podaje liczbę umarłych tylko na 43 a chorych na 310, lecz niestety wiedzą wszyscy mieszkańcy, że wykaz ten nie jest sprawiedliwy, a umarli i chorzy przedstawiający się nam co chwila, sprzeciwiają się uwiadomieniom władz w sposobie zasmucającym. Władze trudnią się teraz przeniesieniem wszystkich jeszcze niezarażonych tą chorobą do dwóch lub trzech klasztorów będących blisko miasta. Straszna nędra panuje w Barcellona. Przez przerwane związki braknie żywności, a większa część sklepów jest zamkniętą. Barcelona podobną jest do szturmem zdobytego miasta.«

Wiadomości z Kadyxu i Malagi pomysłnie wystawiają stan zdrowia tancznych mieszkańców. W Korunnie w zamku S. Antoniego założono szpital. Podług doniesień z Saragossy z d. 22. przedsięwzięto tamże najdzielniejsze środki przeciwko osobom przybywającym z Katalonii, kupcom zaś kazano dla czyszczenia poznosić do klasztoru Kartuzów przed miastem wszystkie towary podpadające łatwo zarazie, które otrzymać mogli z okolic zarażonych; naysurowsze kary a nawet kara śmierci rozciągnięta jest na przestępców stosownie do wyroku z d. 11. Października 1804. Oprócz tego Albad, Manuel Coletta, wyróżzył z własnego majątku sześć nagród, każda po 10,000 realów dla tego, któryby doniósł towary, przywiezione potajemnie z okolic zapowietrzonych.

Stany rozpocząją swoje uprzednie posie-

żenia z wołającą o pomstę niesprawiedliwością. Wyłączyli oni z pośród siebie wszystkich zastępców Deputowanych prowincyy zamorskich, oprócz owych z Peru i Manilli pod pozorem, że mianowani Deputowani mieli dosyć czasu przybyć do Hiszpanii, chociaż większa onych część nie opuściła ieszcze swojej oyczyzny. Tajny zamiar tego środka sprzeciwiającego się dosłownemu brzmieniu prawa, iako też i rozumowi i polityce jest wyłączenie Zastępcy Deputowanego z wyspy Kuby, Jenerała Zayas, który dawno był celem prześladowania, z powodu swojej przychylności do rodziny Królewskiej, osobistego meztwa i szczęśliwego pokonywania demagogów.

Jak wiadomo; pułk iazdy Saguntu, składający dotąd część załogi Madryckiej opuścić nagle to miasto. Pułk ten oddany był zupełnie gminowi, i gotów do wspierania spiskowych, którzy w nocy 18. Września przeciwko woli Rządu nosili po ulicach popiersie Riega. Pułk ten stał inż na koniach przed bramą Atocha, Pułkownik zachęcał żołnierzy do tego nierozważnego kroku, gdy otrzymał gońca od gwardyi Królewskiej, stającego blisko, a zapowiadający mu, iż jeżeli pułk ten ośmieli się postąpić naprzód przyjęty będzie wystrzałem wszystkich batallionów gwardyi. Pogroźka ta była skuteczną, i zapobiegła wielkiemu nieszczęściu!

Gazeta Francyi zawiera z Madrytu z dnia 25. Września co następuje: »Na posiedzeniu wczorajszem Stanów przystąpiono do mianowania Prezydenta, Wice-Prezydenta i Sekretarzy nadzwyczajnych Stanów, których podrozdzenia utworzone bydź mają w osobie Króla w d. 28. t. m. Valleio Biskup z Majorjki obrany został większością głosów Prezydentem, P. Paul ieden z Deputowanych Amerykańskich Wice-Prezydentem, a PP. Palarea, Gil de Linares, Medrana i Clemencin, Sekretarzami. Prezydent zajął miejsce natychmiast i oświadczył, że Stany nadzwyczajne są zaprowadzone. Poczem udała się do Króla Deputacyja ze 24 członków dla oznajmienia że posiedzenie Stanów zostało zaprowadzone. Król oświadczył Deputacyi, iż na d. 28. o godzinie 11 przed południem przybędzie do pałacu Stanów dla zagzienia osobiscie posiedzenia nadzwyczajnych Stanów.

Wielka Brytania i Irlandya.

Jak Gazety Londyńskie donoszą, Hrabstwo Irlandzkie Limerick było niedawno widownią niesłychancy zbrodni i zaboystwa. »Zdarzenie to, (mówi Kuryier) zayść musiało przez

niedbałość urzędników Policji i Władz; albowiem rzadko się trafia, aby kupy rozboyników wloczyły się po kilka mil w nocy po kraiu, zapalały domy i stodoly i potem znikali i by onych kryówek nie można było wynaleść; co ieszcze bardziey nie podobna do wiary, to okoliczność często się zdarzająca, że złoczyńcy bywają ranieni, co w każdym innym kraiu byłoby powodem do onych odkrycia, tu żadnego nie czyni skutku. Rząd przyrzekł nagrody tym, którzyby wydali winnych, lecz i to nie pomaga, ponieważ zdaie się, iż lud Irlandzki nawykł dopuszczać się wszelkich gwałtów przeciwko takowym, którzyby odważyli się w tak nieszczesnych przypadkach świadczyć. W Niedziele d. 23. Września napadnięto pod Ardagh dwóch mężczyzn i dwie kobiety, powracających z Limeryck, gdzie, iako świadkowie zeznawać musieli w tamiecznym Sądzie karzącym, tak ich zbito, iż iedna z tych osoba umarła dnia następującego z ran odniesionych. Innych, którym udało się uysć do Newcastle przyjęli źle tamieczni mieszkańcy, a nawet tak byli okrutnymi, że rzucali na nich z okien wodą gorącą, kamieniami i cegłami. Wątpią, aby ludzie ci przyysć mogli do zdrowia, tyle ran odebrawszy. Wściekłość tych ludzi okrutnych tak daleko doszła, iż wielu z nich uslyszawszy podczas nabożeństwa w kościele co się działo, wybiegli, i rzucili się na swoje ofiary. Tegoż samego dnia (opowiada daley Kuryier) około 100 ludzi zbroynych uderzyło na wieś Shanagolden, dla opanowania broni, której tamże dostać się spodziewali; Przetrzęśli oni Poczte, dom Policji, kilka domów gościnnych i prywatnych, i zabrali wszystkę broń, iaką tylko znaleźli. Podobne gwałty zaszły i na innych miejscach.

Francya.

Czytelnicy nasi przypomną sobie zapewne ze sprawy Fualdesa nieiakięgo Bousquier, który początkowo oskarżony o uczestnictwo do zaboystwa nieszczesliwego Fualdesa, później zaś wystąpił iako ieden z głównych oskarżycieli przeciwko Bastidowi, Jausionowi i innym osobom obwinionym o zaboystwo popełnione w domu Bancala. Tenże Bousquier umarł teraz na d. 20. z. m. w szpitalu w Rhodex, i iak najnowsze gazety Paryżkie donoszą, napisał przed śmiercią następujące oświadczenie:

»Nisę podpisaný, na śmiertelnem będąc łożu, oświadczam dla uspokoienia moiego sumienia i ile możności wynagrodzenia, wyrażzoney przez mnie krzywdy, w obliczu »Boga, który mnie wskrósź przenika, i wie.

»że nie kłamie, iż wszystko to, co mówiłem
»względem zaboystwa popełnionego na osobie
»Fualdesa w Sądzie Karzącym w Rhodéz
»iaki w Alby (porównaj N. 181. z 1817. r.
»gaz. nas.) zupełnie jest fałszem; że tyl-
»ko bojaźń śmierci, która mi groziła, zniewo-
»liła mnie do wyznania: że byłem u Bancalà,
»i widziałem, iak wrzucano przy mnie ciało do
»wrzeki, i że to zeznałem dla ocalenia życia moie-
»go, i w tey chwili zupełnie dobrowólne wszy-
»stko odwołać i żyć sobie, by to odwołanie
»ogłoszone zostało po moiej śmierci. Dan w
»Rhodéz w iednym z sal szpitala Dieu d. 4.
»Września 1821.« (podpis.) »Bousquieur.«

Powyższe oświadczenie zapieczętowane
w ręczył Xiążdź de Seguret Wice-Prezyden-
towi Sądu Cywilnego w Rhodéz, który spo-
rządziwszy w tey mierze wywód słowny, roz-
kazał ten akt zachować.

Królestwo Oboiej Sycylii.

Wskutek wyroku Królewskiego z d. 28go
Lipca b. r. zniesiono tymczasowe Ministerjum
Policji i ustanowiono dwóch Jeneralnych Kom-
missarzy Policji, iednego dla Stolicy i Pro-
wincji Neapolitańskiej, drugiego zaś dla pro-
wincji Królestwa po tey stronie ciąsniny, tu-
dzież Sekretarza Jeneralnego dla kierowania
sprawami Policji. Ci upoważnieni byli wraz
do ułożenia projektu iak można naylepszego
dla urządzenia toku tey odnogi zarządu i prze-
łożenia takowego Królowi. Dziennik Obo-
iej Sycylii z d. 19. Września podaje teraz
do publiczney wiadomości sankcjonowany pod
d. 24. Sierpnia przez Króla systemat zar-
ządu Policji. Pierwsza część obejmuie
o urzędnikach w Stolicy i prowincji Neap-
olu. Dla kaźdey z dwunastu dzielnic Stolicy,
iakoteż do dozoru portu i więzień iest osobny
Kommissarz, tudzież dla kaźdego z trzygustu
Departamentów prowincji Neapolitańskiej wła-
ściwy Inspektor Policji z potrzebnymi do tego
po trzadnymi. — Druga część zawiera o urzę-
dnikach Policji w innych prowincjach z tey
strony ciąsniny. Intendenci po prowincjach i
Podintendenci w swoich obwodach są pod roz-
kazami Jeneralnego Kommissarza Policji pro-
wincji. Kaźdemu Intendentowi dodany iest
Kommissarz Policji i Inspektor Policji wraz z
Aktuaryuszem (*cancelliere*), kaźdemu Podin-
tendentowi Kommissarz inspekcyjny, Inspektor
i Aktuaryusz. Intendenci i Podintendenci li-
stują sami wprawdzie z właściwymi sobie Je-
neralnymi Kommissarzami; atoli w niektórych
przypadkach upoważnieni są do tego Kommis-
sarszą Policji i Inspektorowie, i nie podlega-

jąc Intendentom lub Podintendentom. Kaźdy
Sędzia lub syndyk, wykonywa w swoim obwo-
dzie Władzę Policyyną za porozumieniem się z
Intendentem lub Podintendentem, i pobiera za
wydatki wynagrodzenie. Wszystkich tych urzę-
dników przekłada Jeneralny Kommissarz Poli-
cji, Kommissyji Jeneralney oznaczony wyro-
kiem z d. 28. Lipca, a po uchwale teyże mia-
nuie ich Król ostatecznie. Instrukcyje i sposób
postępowania tak w części iak i dla ogólnego
zarządu, przeloży taż sama Kommissyja Królo-
wi do sankcjonowania. — Część trzecia obe-
mynie podział zatrudnień na różne oddziały,
wraz z oznaczeniem potrzebnych stopni i do-
nich przywiązana płacą. Sekretaryjat Jene-
ralny Policji, którego są naczelnikami wy-
mienieni dway Jeneralni Kommissarze Policji i
ieden Sekretarz Jeneralny dzieli się na ośm
sekcyy. — Ctery z tych sekcyy przeznaczo-
ne są do spraw politycznych Stolicy i provin-
cji Neapolitańskiej, trzy inne dla reszty pro-
wincji Królestwa z tey strony ciąsniny a iedna
pod nazwiskiem ieneralna sekcya dla układania,
sprowadzenia i zapisywania Jeneralnych uchwał,
udzielania onych innym sekcjom, zbierania rap-
portów dziennych i listowania z innymi Sekre-
taryjatami Państwa i t. d. Kaźdey sekcyy wyzna-
czony iest iey pewny zakres działalności. Po-
dług przepisanej w tymże samym dniu Instruk-
cji dla obu Jeneralnych Kommissarzy
Policji, oprócz niektórych wypadków wy-
mienionych w obudwoch wyrokach z d. 28go
Lipca i 24go Sierpnia b. r. są oni sobie we
wszystkich częściach Administracji Policji za-
pewnie niepodległymi i tworzą z Jeneralnym
Sekretarzem Kommissyję, która ma prawo roz-
poznać, czyli względem iakowego rozporzą-
dzenia potrzeba naywyższego zatwierdzenia.
W takim przypadku, przedmiot będący w ob-
mowie przedstawiony będzie Radzie Stanu przez
Dyrektora Sekretaryjatu łaski i sprawiedliwości
(*di grazia e giustizia*). Pomieniona Kommis-
syja zbiera się zawsze podług okoliczności. W
razie przeszkody trzeciego przepisanej prawem
ważną iest uchwała obudwoch obecnych. Na
przypadek słabości iednego z Jeneralnych Kom-
missarzy Policji zastępuje go Sekretarz Jene-
ralny. —

Królestwo Sardyńskie.

Królestwo Jehmość Sardynscy przyhyli w
porządaniem zdrowiu do swojego pałacu letnie-
go Govone na d. 2. t. m.

Gazeta Piemontska z d. 4. b. m. za-
wiera wyrok z d. 30. Września, datowany w
Piacenzy, którym Król Jegomość z niekót-

rymi wyjątkami i ograniczeniami udziela zupełnej amnestyi i przebaczenia za wszelkie bezprawia zaszłe w Państwie dla obalenia Rządu. Drugim edyktem teyż samey daty i w tym samym mieyscu wydanym, przepuszcza Król wszystkie występkę i zbrodnie, popełnione przed wydaniem wspomnianego edyktu, które wyraźnie owym edyktem nie były wyięte. Trzeci edykt teyż samey daty i z tego samego mieysca iak obadwa uprzednie ponawia zakaz wszystkich tajemnych i niedozwolonych schadzek i towarzysztw, iakiekolwiekby one znane lub nowe nazwisko miały, pod zagrożeniem dotychczasowych kar przeciwko takowym wymierzonych.

P r u s s y.

Z Gdańska dnia 1. Października. —

Oboliczność, że cena zboża w Anglii podniosła się na 104 szyllingów za kwarter przernicy Angielskiej a 32 do 60 szyllingów za złożoną pod zamkiem Królewskim pszenicę (nieprzeznaczoną na wewnętrzne w kraju spożebowanie) ożywia przemysł i nadzieię, że porty Angielskie dla przywozu zagranicznego zboża otworzone będą do d. 15. Listopada, chociaż średnia miara ceny przyjęta będzie dopiero od d. 1. Października podczas następujących sześciu tygodni, a cena ta wynosić musi 80 szyllingów. Wiadomości takowe nadeszły po części przez sztafety, stały się przyczyną wiele kupna, i tę pszenicę, którą przed miesiącem płacono za łaszt 95 do 120 talarów sprzedają teraz po 183 $\frac{1}{3}$ talarów i niechęć oney przedadł inaczej iak po 200 talarów; podobnie podniosła się cena żyta; w początkach z. m. był łaszt po 35 do 40 talar, teraz jest po 86 $\frac{2}{3}$. — Z głębi Polski niemożna spodziwać się tego roku znacznego przywozu zboża. Dowoz krajowy i z małych miasteczek nad Wisłą powiększył się. — Na placu S. Dominika ukończonym w d. 5. z. m., nie było odbytu. Kupcy, Żydzi wwiawszy niektórych handlujących towarami na łokcie, nieprzedawali tylko w domach swoich. Sprzedano zaś wiele płótna, którego handlem trudni się 191 osób.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy d. 19. Października. — Jego Cesarško Królewska Mość Pan nasz miłościwy, raczył najłaskawiey zaszczycić orderem S. Stanisława:

Klasy drugiev: JW. W. Radcę Stanu Ilniczkiego, Prezesa Sądu Appellacyjnego Wyczechowskiego. Prezesa Trybunału Woiewodzwa Krakowskiego Gostkowskiego.

Klasy 3ciey Pana Czekińskiego, Doktora medycyny.

Klasy 4tey PP. Chrystyaniego, Dyrektora Jeneralnego dróg i mostów; Rulikowskiego Wice-Referendarza i Szymańskiego Kommissarza obwodu Miechowskiego.

T u r c y i a.

Oto są naynowsze wiadomości z Konstantynopola z d. 25. Wrzesnia umieszczone w Dostrzegaczu Austriackim:

»W. Porta zajęta jest uzupełnieniem różnych woysk przeciwko powstańcom wystawionych, widzimy codziennie przybywające z Azyi mniejsze posilki udające się częścią do twierdz nad Dunajem, częścią do woysk w Rumelii i Morei. Wzeszłym tygodniu mianowano dla różnych korpusów Musul-Eminis Intendentów. Jeden pomiędzy nimi jest Radir-Bei był Minister Spraw Wewnętrznych.«

»Ponieważ połączone woysko Tureckie pod Salonichą nie mogło dotąd wypędzić powstańców z połwyspu nad zatoką Cassandra, zatem oddano Wielkorządztwo Salonichi Kapidszy Baszy, Ebul-Kabut-Mahommed Baszy, który służąc niegdy w Egipcie i Syryi pod rozkazami Mohammeda Ali Baszy dał dowody wierności i biegłości i przez tegoż Ali Baszę łasce Sultana zalecony. Jest on Baszą trzech bunczuków i w d. 19. b. m. otrzymał od W. Porty futro honorowe. Za przybyciem tego Wielkorządcy rozpocząć się miały na nowo działania przeciwko Ali Depedelenli Baszy, względem którego tyle fałszywych i śmiesznych rozsiano wieści, albowiem niemożna było w ostatnich czasach nic takowego uczynić, gdyż z siedmiu przeciwko onemuż wystawianych Baszów musiano użyć trzech wraz z woyskiem w Morei.

Flotta Turecka, rozstawiona między wyspą Samos i Rhodus podług naynowszych wiadomości udadź się miała do Corigo, dla połączenia się z dywizyją Kapudana Beja która od kilku miesięcy stała na morzu Jońskim. (Flotta Turecka, iak wiadomo, zarzuciła kotwicę na d. 14. Wrzesnia w zatoce przed wyspą Zante. Okręty powstańców Greckich udały się powiększyć części do wysp swoich dla naprawy i zaopatrzenia się w żywność i zapasy wojenne. Znacomity urzędnik Admiralicji wysłany został niedawno na Archypelag ze zleceniem, aby wezwał na nowo mieszkańców wysp Greckich do posuszeństwa i zapewnił ich o trwałem utrzymaniu ich swobod i praw.